

Дух Русі. Духовна єдність як фактор цивілізаційного успіху

Михайло Притула

04 листопада 2011

"Отож, будьте досконалі, як досконалий Отець ваш Небесний".
Ісус Христос, Нагорна Проповідь. Мт,5:48

Свідомість, отруєна ленінізмом-атеїзмом, вбиває народ. Однак в час, коли душа відчуває наближення загальної кризи і небезпеки, коли всі сподівання на політиків-людей виявляються марними, ми раптом згадуємо про духовний розвиток і духовну єдність.

Інтуїтивно відчуваємо, що саме там порятунок. Але як її досягти?

Також постає кілька питань, на частину яких важко знайти відповідь в повсякденному житті: Що таке духовність? Що таке "єдність"? Чи не тхне від "єдності" комунізмом та "совком"? Що таке "духовна єдність" і звідки вона береться?

Знать. Знать, або шляхта, або Еліта, або Аристократія не виникає просто так – це люди духовні.

Духовність. Часто з духовністю асоціюють трипільські глечики, вишиванки, пісні, ще щось, що відноситься до традицій чи культури. Ще менше спільного з духовністю має історія, герої чи мова.

Не є духовністю і "високодуховні" тусовки з інтелектуальними вправами в красному письменстві.

Ідеологія, як певна сукупність будь-яких культурних, традиційних чи релігійних догм – це теж не духовність.

І моральність, і етика – це не духовність. І совість – теж не те.

Так само до традиції, моралі чи культури відноситься зовнішня сторона будь-якої релігії. Регламент поведінки в Храмі – як тримати руки чи хреститись на дзвони – це питання культури чи традиції. Так само і різноманітні "духовні Свята". І правила поведінки "істинно віруючого" – теж.

Жоден з цих факторів сам по собі чи всі разом не є Духовністю. Хоча багато людей вважають, що щось з цього є духовністю, і тим самим вводять себе і інших в оману.

Що таке духовність, нам казали тисячі разів. Ми не чули, а якщо і чули – то не надавали абсолютної цінності цій простій істині.

Духовність це розкриття богоподібності людини. Як мінімум – постійне прагнення до розкриття власної богоподібності. Головної мети кожного християнина. А так само – і мусульманина (ітікаф), і іудея, і рідновіра. Це те, що однакове для кожного з нас. Для всіх.

Життя має сенс. І цей сенс дуже чітко виписаний і однаковий – як для віруючих, так і для атеїстів. Це фундаментальний закон. **Єдність.** Спочатку про колгоспну єдність і комунізм. Часто в людській свідомості будь-яка згадка про єдність викликає стійку асоціацію з колгоспами, кібуцами або комунізмом, тож людина кидається в іншу крайність. Наприклад, оберігаючи власну індивідуальність заявляє, що сама все зробить у своєму житті, і навіть не допускає думки про те, що навіть "Мерседес" їй зробив і заправив пальним соціум, народ.

Власну індивідуальність людина може розкрити тільки в соціумі і за допомогою соціуму. Маємо пам'ятати цей очевидний факт. Навіть битись чи боротись з кимось можливо лише за наявності цього "когось", "значущого іншого". Індивідуальність існує лише у випадку взаємодії з соціумом.

Людина жодним чином не може бути незалежною від соціуму, питання лише в тому, який саме простір для особистого розвитку дає соціум, чи не притискує особистість, дає можливість творчості. І що саме може від особи взяти, – тобто чим особа може бути корисна соціуму.

Насправді, коли люди бояться слова "єдність", мова йде про обов'язкову повагу до людської гідності і невтручання в особисте життя. Жодним чином не можна ототожнювати єдність людей і систему колгоспів чи кібуців, коли йшло пряме втручання в особисте життя людини, йшла "урівняйлівка" у розподілі матеріальних благ.

Єдність – це почуття. Це братське ставлення один до одного, коли ви відчуваєте, що знаходитесь серед людей, в яких ви впевнені, які вас люблять, доброзичливі і всіляко бажають вам успіху, які будуть допомагати вам у ваших справах, радіти з ваших успіхів та щиро зичити нових.

Що буде допомога у скрутній ситуації і що навіть візьмуть на себе виховання ваших дітей в разі, якщо щось з вами трапиться. Що будуть захищати вас, навіть наражаючи себе на небезпеку.

Те ж саме ми відчуваємо серед людей, які разом з нами йдуть до якоїсь, навіть найпростішої мети. Коли ми відчуваємо піднесення? Коли ми відчуваємо єдність? Тоді, коли у нас є хоч невеличка, але спільна мета.

І нам це відчуття дуже подобається: коли ми йдемо разом у кіно, або на футбол, або на пікнік, разом співаємо пісні біля вогнища.

Така природа людини.

І саме такий стан єдності дозволяє робити більш серйозні проекти – наприклад, розвивати народи і країни.

Відчуття єдності – це одночасно і відчуття безпеки життя і бізнесу, впевненість у банківських вкладах, у наявності роботи, соціального захисту, захисту власних майнових і немайнових прав.

Духовна єдність. Духовність – це внутрішнє прагнення до розкриття власної богоподібності.

Єдність – це відчуття, яке народжується тоді, коли ми разом прагнемо спільної мети.

Духовна єдність – це спільне прагнення до розкриття нашої богоподібності. Це надзвичайне почуття.

Це і є Головна Мета Життя кожної людини. Спільне прагнення цієї мети породжує відчуття єдності. Але не тимчасової – постійної. Відчуття вірності один одному. Безпеки і повної впевненості в своїх діях.

Ні мова, ні культура, ні історія, ні традиції, ні мораль, ні якась конкретна релігія – нічого нас зараз не об'єднає. Всі ці фактори не можуть бути спільними для всіх нас.

Ми всі різні. Так сталось. А сподівання, що хоч один з цих факторів нас об'єднає, не виправдались. Бо об'єднує лише духовність. Відчуття цілісності дає Любов до Творця, людей та Батьківщини...

Саме так влаштована цілісність найрозвиненіших країн світу. Демократія і громадянське суспільство – лише зовнішня надбудова і не можуть існувати без міцного фундаменту – духовної єдності.

Методика. Святитель Василій Кесарійський (Василій Великий) каже так (в той час Ісламу ще не було): **“Що таке християнство? — Це уподібнення Богу в тій мірі, в якій це можливо для людської природи. Як що ти з милості Божої вирішив бути християнином, поспіши стати подібним Богу...”**

Колись давно серед еліти Київської Русі було звичною справою жити з невпинною молитвою, з прагненням до Бога. Ця методика прийшла в

древній Київ з Афону, де й зараз практикують Ісіхазм – простими словами, метод як стати святим, наблизитись до Господа.

Суть внутрішньої роботи – в постійному молитовному зверненні до Бога з короткою молитвою-проханням про виправлення та обоження. Як би богохульно це не сприймалось сьогодні нами, але саме про це. Від 500 до кількох тисяч разів на день. Для того й носять чотки. Стандартною формою такої молитви в християнстві є “Господи, Ісусе Христе, помилуй мене/нас”.

В Історії ми часто бачимо лише зовнішні аспекти – через товщу віків важко побачити внутрішню роботу правителів Києва.

Однак наявні історичні документи свідчать про поширення ідеї обоження, самовдосконалення шляхом невинної молитви у світському житті Київської Русі.

У Києво-Печерському патерику читаємо про дива, які творили монахи Києво-Печерської Лаври, ставши спільно до Ісусової молитви (Микола Святоша, Василь та Феодор).

Володимир Мономах у своєму “Повчанні” наставляє творити безупинну молитву у всякий час, коли **“Аще и на кони їздяче не будет ни с кым орудья, аще ин?х молитвъ не ум?ете молвити, а “Господи, помилуй” зов?те беспрестани, втайн?: та бо есть молитва вс?х л?пши, нежели мыслити безл?пицю їздя”**.

(Навіть і на коні їздячи, [коли] не буде [у вас] ні з ким діла, якщо інших молитов не умієте вимовити, то “Господи, помилуй” благайте безперестану потай, – бо ся молитва єсть ліпша од усіх, ніж думати нісенітницю їздячи.).

Незвичним для нас сьогоднішніх є те, що серед питань державного управління Володимир Мономах піднімає питання духовного вдосконалення, внутрішньої роботи!

Настанови про духовність та благочестя державних діячів превалюють в “Повчанні Мономаха”, ідеал державного діяча невіддільний від духовного ідеалу, лише глибоко віруюча, благочестива людина, що здобула невинну молитву, може бути справжнім правителем!

Саме в цьому секрет Духовності Русі. Київ в той час був одним з світових осередків Ісіхазму.

Київська митрополія добре несла духовність людям. Навіть розвиток духовної культури Русі був би неможливий без ісіхастського вчення.

Однак з часом втратили люди навичку жити в постійному прагненні Бога – лишилися лише зовнішні атрибути, традиції та релігійна культура. І ритуали.

Згадайте, як у 1991 році над всією Україною лунала пісня-молитва Тараса Петриненка: "Боже Україну збережи, Господи помилуй нас!" і мільйони українців повторювали цю молитву!

Наш Богообраний народ. Що таке народна єдність, ми поки що навіть не уявляємо, тому що не розкрили духовну єдність.

Не маючи головної мети – прагнення до розкриття своїх найкращих якостей, своєї богоподібності, людина, як повітряна кулька, парить у повітрі доки не лусне. Те саме – з народом.

У нас нема мудреців. Філософія і публіцистика перетворились на гру з словами без мети. Люди кажуть щось і намагаються щоб їх почули – дарма. Не буде цього. **Бо найважливіше нам сказано давно, і не один раз**, абсолютно просто і зрозуміло, однак людський розум намагається лукаво схватись від найпростіших, а тому – найважчих дій, але схватись – ніяк...

На культурі, мові, традиціях чи історії, яку переписують майже кожен рік, ані народу, ані держави не побудуєш. Будувати свою державу на своїй землі здатен тільки єдиний народ, який вийшов з рабства, насамперед духовного. Народ, який завоював свою духовну свободу.

Богообраним народом можна стати. Але треба докласти до того зусиль. Не комусь – а саме вам. І не колись – а просто зараз. Як?

Є багато свято-отечеської літератури про **Ісусову молитву** (Умное делание, Ісіхазм), в якій дуже ретельно розкривається методика обоження і кожен священник має дати настанову по Ісусовій молитві.

Всі ваші думки і вся ваша сьогоднішня творчість здадуться смішними вам завтрашньому. Зміни в духовності відбуваються дуже швидко, і є заради чого працювати над собою.

Праця заради грошей суб'єктивно перетвориться в рабський труд, в той час, коли праця для самореалізації і задоволення потреб, принесення користі суспільству – сприйматиметься як творчість!

Народ відчуває і усвідомлює свою єдність з Богом і має особисту відповідальність перед Богом за кожний свій вчинок, за кожне своє слово, за кожну думку – і злу і добру.

Так і зрозуміємо, хто в Русі "свій". Той, хто і сам йде до тієї ж головної мети і допомагає йти іншим.

Ми маємо мислити і відчувати себе єдиною і невід'ємною часткою свого народу. Удосконалюючи себе сьогодні, ми будемо впевнені в здоровому потомстві, що має духовну єдність.

Народ – це люди, які взяли на себе відповідальність, поручились, один за одного. За майбутнє один одного. За майбутнє дітей.

Михайло Притула

Це майбутнє дійсно є. І за нього дійсно "варто боротись". Для цього треба лише докласти зусиль. Не комусь – а саме вам. І не колись – а просто зараз: "Господи, Ісусе Христе, помилуй нас!".